

The Project Gutenberg eBook of Gildet på Solhaug, by Henrik Ibsen

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Gildet på Solhaug

Author: Henrik Ibsen

Release date: March 8, 2005 [EBook #15291]

Most recently updated: December 14, 2020

Language: Norwegian

Credits: Produced by David Starner, Louise Hope and the Online Distributed Proofreading Team.

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK GILDET PÅ SOLHAUG ***

Transcriber's Note: A few occurrences of "aa" have been regularized to "å," and one typographical error has been corrected. All are marked in the text [like this](#).

HENRIK IBSEN

SAMLEDE VÆRKER
MINDEUDGAVE

FØRSTE BIND

KRISTIANIA OG KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

CENTRALTRYKKERIET
KRISTIANIA
1908

[Fortale til Anden Udgave](#)

[Første Akt](#)

[Anden Akt](#)

[Tredje Akt](#)

GILDET PÅ SOLHAUG

(1856)

"Gildet på Solhaug" skrev jeg i Bergen i sommeren 1855, altså for omtrent 28 år siden.

Stykket opførtes sammesteds for første gang den 2. Januar 1856 som festforestilling til erindring om den norske scenes stiftelsesdag.

Jeg var dengang ansat som instruktør ved det bergenske teater og ledede altså selv indstuderingen af mit stykke. Det fik en fortrinlig, en sjelden stemningsfuld udførelse. Med lyst og hengivelse blev det givet, og således blev det også modtaget. "Den bergenske lyrik", der efter sigende skal have afgjort de seneste politiske valg deroppe, svulmede på hin teateraften højt i det fuldt besatte hus. Forestillingen endte med talrige fremkaldelser af forfatteren og af de spillende. Senere på aftenen gav orkestret, ledsaget af en stor del af publikum, mig en serenade udenfor mine vinduer. Jeg tror næsten, jeg lod mig henrive til at holde et slags tale til de forsamlede; jeg véd i al fald, at jeg følte mig såre lykkelig. Et par måneder senere opførtes "Gildet på Solhaug" i Kristiania. Også dersteds blev det af almenheden modtaget med meget bifald, og dagen efter den første opførelse skrev Bjørnson i "Morgenbladet" en varm, elskværdig, ungdommelig opsats derom. Egentlig var det ikke nogen anmeldelse eller kritik; det var snarere en stemningsrig fri fantasi, digterisk improviseret over stykket og over forestillingen.

Men så kom den rigtige kritik, forfattet af de rigtige kritikere.

Hvorledes blev man i hin tid,--jeg mener i årene fra 1850 til omkring 1860,--en rigtig literaturkritiker, og navnlig dramatisk kritiker i Kristiania?

Jo, det gik i regelen således til: Efter nogen tids forberedende øvelser i "Samfundsbladet" og efter oftere at have påhørt de diskussioner, som om aftenerne efter teatertid førtes på Treschows kafé eller "hos Ingebret", begav den vordende kritiker sig hen i Johan Dahls boglade og lod sig forskrive fra København et exemplar af J.L. Heibergs "Prosaiske Skrifter", om hvilke han havde hørt sige, at de skulde indeholde en afhandling betitlet "Om Vaudevillen". Denne afhandling blev da læst, grublet over og kanske tildels også forstået. Gennem disse skrifter blev man endvidere bekendt med en polemik, som Heiberg i sin tid havde ført imod professor Øhlenschläger og imod digteren Hauch i Sorø. Lejlighedsvis erfarede man deraf også, at J.I. Baggesen (forfatter af "Gjengangerbrevene") allerede tidligere havde åbnet et lignende felttog imod den store digter, som havde skrevet både "Axel og Valborg" og "Håkon Jarl".

Megen anden for en kritiker nyttig viden lod sig også uddrage af disse skrifter. Af dem lærte man f.ex., at en ret kritiker var på smagens vegne forpligtet til at føle sig forarget over hiater. Blev i et eller andet vers et sådant uhyre påtruffet, kunde man være sikker på, at de unge kristianiensiske kritiserende Jeronimusser, ligervis som Holbergs egen, udråbte deres: Hille mænd, verden står ikke til påske!

Og så havde den datidige norske hovedstadskritik en særegen ejendommelighed, hvis udspring jeg længe ikke kunde blive klog på. Vore kritikere plejede nemlig, hver gang en begyndende forfatter udgav en bog eller fik et lidet teaterstykke opført, at geråde i en ustyrlig vrede og at gebærde sig som om der gennem bogens udgivelse eller stykkets opførelse var tilføjet dem selv og de aviser, de skrev i, en blodig fornærmelse. Som sagt, jeg grublede længe over denne besynderlighed. Endelig fik jeg rede i sagen. Ved nemlig at læse det danske "Månedsskrift for Literatur" blev jeg opmærksom på, at gamle etatsråd Molbech i sin tid havde plejet at betages af en svær vrede, når en ung digter udgav en bog eller fik et skuespil opført i København.

Således, eller omtrent således, var den domstol beskaffen, der nu i dagspressen tog sig for at stille "Gildet på Solhaug" for kritikens skranke i Kristiania. Den var for størstedelen sammensat af unge mænd, der i kritisk henseende levede på lån fra diverse kanter. Deres kritiske tanker var for længe siden tænkte og udtalte af andre; deres meninger var for lang tid siden formuleret andetsteds. Lånegods var hele deres æstetiske teori; lånegods var hele deres kritiske metode; lånegods var i et og alt, i stort og i småt, den polemiske taktik, de gjorde brug af. Ja, lige til sindsstemningen, så var den lånt. Lånt, lånt var det alt sammen. Det eneste originale ved dem var, at de evig og altid benyttede lånegodset forkert og i utide.

At dette kollegium, hvis medlemmer kritisk livnærede sig ved lån, troede at måtte i digterisk henseende forudsætte noget lignende hos mig, kan ikke forundre nogen. Et par aviser der oppe, og muligens flere, fandt da også ganske rigtig ud, at jeg havde lånt dette eller hint fra Henrik Hertz's skuespil "Svend Dyrings hus".

Denne kritiske påstand er grundløs og uefterrettelig. Det er åbenbart benyttelsen af kæmpevisernes versemål i begge stykkerne, som har foranlediget den. Men hos mig er sproget en ganske anden end hos Hertz; diktationen i mit stykke har et ganske andet klangpræg end i hans; over det rytmiske i mit stykke vifter en let sommerluft; over det rytmiske hos Hertz ruger der høstvejr.

Heller ikke, hvad karakterer, handling, eller overhovedet hvad det faktiske indhold angår, findes der mellem begge stykker nogen anden eller større lighed end den, der er en nødvendig følge af, at stoffet til dem begge er hentet ud fra kæmpevisernes trange forestillingskreds.

Med fuldt så stor eller vel endnu større føje kunde man påstå, at Hertz i sit "Svend Dyrings hus" havde lånt et og andet, og det ikke så lidt endda, fra Heinrich v. Kleist's "Käthchen von Heilbronn", der er skrevet i begyndelsen af dette århundrede. Käthchens forhold til grev Wetter-Strahl er i alt væsentligt det samme, som Ragnhilds til ridder Stig Hvide. Ligesom Ragnhild drives også Käthchen af en gådefuld, uforklarlig magt til at følge den mand, hun elsker, på alle hans veje, til lønligt at liste sig efter ham, til viljeløst at lægge sig ned og sove i hans nærhed, til naturnødvendigt at vende tilbage til ham, så ofte hun end jages bort. Hertil kommer det overnaturliges indgriben på flere andre måder både hos Kleist og hos Hertz.

Men er der nogen, som tviler på, at man i den endnu ældre dramatiske litteratur, med en smule god eller ond vilje, måtte kunne opdrive et skuespil, om hvilket det kunde påståes, at Kleist derfra havde lånt et eller andet til sit "Käthchen von Heilbronn"? *Jeg* tviler i al fald ikke derpå. Men deslige påvisninger vilde være ørkesløse. Det, der gør et kunstværk til sin ophavsmands åndelige ejendom, det er, at han har påtrykt værket sin egen personligheds stempel. Jeg mener derfor, at til trods for de antydede lighedspunkter er "Svend Dyrings hus" lige så ubestridelig og udelukkende et originalværk af Henrik Hertz, som "Käthchen von Heilbronn" er et originalværk af Heinrich v. Kleist.

Den samme ret gjør jeg for mit eget vedkommende gældende med hensyn til "Gildet på Solhaug". Jeg håber også, at man for fremtiden vil lade enhver af de tre navnefættene få beholde ubeskåret, hvad der med rette tilhører ham.

Georg Brandes har ved given anledning betegnet "Gildet på Solhaug" i dets forhold til "Svend Dyrings hus", ikke som bygget på noget lån, men som tilblevet under en påvirkning, en indflydelse, udøvet af en ældre digter på den yngre. Hans udtalelser om mit arbejde er for resten så velvillige, at jeg herfor, som for så meget andet, har al grund til at være ham takskyldig.

Men ikke desto mindre må jeg fastholde, at sagen i virkeligheden heller ikke forholder sig således, som Brandes har opfattet den. Henrik Hertz har aldrig i nogen særlig grad tiltalt mig som dramatisk digter. Jeg kan derfor ikke få i mit hoved, at han nogensinde skulde, mig uafvidende, have kunnet øvet nogen indflydelse på min egen dramatiske produktion.

På dette punkt og i denne forbindelse kunde jeg indskrænke mig til at henvise til dr. Valfrid Vasenius, docent i æstetik ved universitetet i Helsingfors. I sin afhandling for den filosofiske doktorgrad: "Henrik Ibsens dramatiske diktning i dess första skede" (1879) så vel som i sit værk "Henrik Ibsen, ett skaldeporträtt" (343 sider. Jos. Seligmann & comp. Stockholm. 1882.) har han gjort rede for sit grundsyn på mit her omhandlede skuespil,--i sidstnævnte skrift suppleret med, hvad jeg under et samvær i München for tre år siden i al korthed meddelte ham. Hertil kunde jeg, som sagt, henvise.

Men for god ordens skyld vil jeg dog selv på de følgende blade i omrids fortælle "Gildet på Solhaug"s tilblivelseshistorie.

Her er den:

Jeg indledede denne fortælle med en oplysning om, at stykket er skrevet i sommeren 1855.

Året i forvejen havde jeg skrevet "Fru Inger til Østråt". Beskæftigelsen med dette drama havde nødsaget mig til literært og historisk at fordybe mig i Norges middelalder, navnlig da i den senere del af samme. Jeg forsøgte, så godt det lod sig gøre, at leve mig ind i hine tiders sæder og skikke, i menneskernes følelsesliv, i deres tænkesæt og udtryksmåde.

Denne periode er imidlertid ikke særdeles tiltalende at dvæle ved i længden; den frembyder heller ikke synderligt stof, der egner sig for dramatisk behandling.

Jeg tyede derfor også snart over til selve sagatiden. Men kongesagaerne og overhovedet de strengere historiske overleveringer fra denne fjerne tidsalder fængslede mig ikke; jeg kunde dengang ikke for mine digteriske øjemed gøre nogen dramatisk brug af stridighederne mellem konger og høvdinger, mellem partier og flokke. Det skulde først komme senere.

Derimod fandt jeg i rigt mål i de islandske ætte-sagaer, hvad jeg behøvede som menneskelig iklædning for de stemninger, forestillinger og tanker, der dengang opfyldte, eller i al fald mere eller mindre klart foresvævede mig. Disse gammelnordiske literære bidrag til vor sagatids personalhistorie havde jeg hidtil ikke kendt, knapt nok hørt dem nævne. Da faldt mig ved et tilfælde N.M. Petersens, i al fald for sprogtonevs vedkommende, fortræffelige oversættelse i hænde. Ud fra disse ætte-krøniker med deres vekslende forhold og optrin mellem mand og mand, mellem kvinde og kvinde, overhovedet mellem menneske og menneske, slog mig et personligt, fyldigt, levende livsindhold imøde; og ud af denne min leven sammen med alle disse afsluttede, enkelte, personlige kvinder og mænd fremstod i min tanke det første rå, tågede udkast til "Hærmændene på Helgeland".

Hvor meget der af enkelthederne udformede sig i mig, véd jeg ikke længer at opgive. Men jeg husker godt, at de to skikkelser, jeg først fik øje på, var de to kvinder, som senere blev til Hjørdis og Dagny. Et stort gilde med eggende og skæbnesvangre sammenstød skulde der være i stykket. For øvrigt vilde jeg af karakterer, lidenskaber og indbyrdes forhold optage alt det, der forekom mig at være mest typisk for sagalivet. Med et ord,--hvad der i Vølsungasagaen var blevet episk omdigtet, vilde jeg, dramatisk, ligefrem gengive.

Nogen hel, sammenhængende plan udkastede jeg vel ikke dengang. Dog stod det klart for mig, at et sådant skuespil var det første, som nu skulde skrives.

Men så kom der adskilligt imellem. Det meste deraf var vel af personlig natur og formodentlig det stærkest og nærmest afgørende; men jeg tror nok, det heller ikke var ganske uden betydning, at jeg just på den tid beskæftigede mig med indgående at studere Landstads samling af "Norske folkeviser", der var udkommet et par år i forvejen. De stemninger, jeg dengang befandt mig i, forligedes bedre med middelalderens literære romantik end med sagaens kendsgerninger, bedre med verseformen end med prosastilen, bedre med det sprogmusikalske element i kæmpevisen, end med det karakteriserende i sagaen.

Således skede det, at det formløst gærende udkast til tragedien "Hærmændene På Helgeland" foreløbig forvandlede sig til det lyriske drama "Gildet på Solhaug".

De to kvindeskikkelser, plejesøstrene Hjørdis og Dagny i den påtænkte tragedie blev til søstre Margit og Signe i det fuldførte lyriske drama. Disse to sidstnævntes afstamning fra de to sagakvinder, vil let falde i øjnene, når der først gøres opmærksom derpå. Slægtsligheden er umiskendelig. Tragediens dengang kun løst planlagte helt, den vidt berejste og ved fremmede kongehoffer vel modtagne høvding, vikingen Sigurd, omformede sig til riddersmanden og sangeren Gudmund Alfsøn, der også har færdedes længe i fremmede lande og levet i kongens gård. Hans stilling mellem de to søstre blev ændret i overensstemmelse med de forandrede tidsomstændigheder og forhold; men begge søstrenes stilling ligeoverfor ham forblev væsentlig den samme, som i den oprindelig påtænkte og senere fuldførte tragedie. Det skæbnesvangre gilde, som det i mit første udkast havde været mig så magtpåliggende at male, blev i dramaet den skueplads, på hvilken personerne helt igennem optrådte; det blev den baggrund, imod hvilken handlingen hævede sig frem og meddelte det samlede billede den grundstemning, jeg havde tilsigtet. Stykkets afslutning dæmpedes og formildedes visstnok i overensstemmelse med dets art som drama og ikke tragedie; men mellem rettroende æstetikere turde der måske alligevel kunne tvistes om, hvorvidt der i denne afslutning ikke er blevet tilbage et drag af uformidlet tragik som et vidnesbyrd om dramaets udspring.

Herpå skal jeg imidlertid ikke videre indlade mig. Jeg har kun villet hævde og fastslå, at det foreliggende skuespil, ligeså fuldt som alle mine øvrige dramatiske arbejder, er et naturnødvendigt udslag af min livsgang på et bestemt punkt. Det er opstået indenfra og ikke formedelst nogen ydre påvirkning eller indflydelse.

Således og ikke anderledes hænger det sammen med tilblivelsen af "Gildet på Solhaug".

Rom i April 1883

HENRIK IBSEN.

PERSONERNE:

BENGT GAUTESØN

, herre til Solhaug.

MARGIT,

hans hustru.

SIGNE,

hendes søster.

GUDMUND ALFSØN,

deres frænde.

KNUT GÆSLING,

kongens foged.

ERIK FRA HÆGGE,

hans ven.

EN HUSKARL

.

EN ANDEN HUSKARL

.

KONGENS SENDEBUD

.

EN GAMMEL MAND

.

EN PIGE

.

GÆSTER, HERRER og FRUER

.

MÆND

i Knut Gæslings følge.

KARLE og PIGER

på Solhaug.

(Handlingen foregår på Solhaug i det fjortende århundrede.)

FØRSTE AKT.

(En stadselig stue med dør i baggrunden og på begge sidevæggene. Foran til højre et karnapvindu med små, runde, blyindfattede ruder, og ved vinduet et bord med en mængde kvindesmykker. Langs væggen til venstre et større bord med sølvkruse, bægre og drikkehorn. Døren i baggrunden fører ud til en åben svalgang, hvorigennem ses et vidt fjordlandskab.)

(*Bengt Gautesøn, fru Margit, Knut Gæsling og Erik fra Hægge* sidder om drikkebordet til venstre. I baggrunden dels sidder dels står *Knuts mænd*; et par ølboller går rundt mellem dem. Langt borte høres kirkeklokker, som ringer til højmesse.)

ERIK

(rejser sig op ved bordet.)

Og nu, kort og godt, hvad svar har I at give mig

på

mit ærend som Knut Gæslings bejlermand?

BENGT

(skotter urolig til sin hustru.)

Ja, jeg--jeg tænker nu--

(da hun tier.)

Hm, Margit, lad os først høre, hvad

du

mener.

MARGIT

(står op.)

Herr Knut Gæsling,--det var mig længe vitterligt, hvad Erik fra Hægge nys fremsatte om eder. Jeg véd fuldt vel, at I stammer fra en berømmelig slægt; I er rig på gods og guld, og vor kongelige herre er eder synderlig bevågen.

BENGT

(til Knut.)

Synderlig bevågen,--det siger jeg også.

MARGIT.

Og visseligen kunde ikke min søster kære sig nogen gævere husbond--

BENGT.

Ingen gævere; det er lige det samme, som

jeg

tænker.

MARGIT.

--dersom I ellers kan formå hende til at fatte godhed for jer.

BENGT

(ængstelig og halv sagte.)

Men,--men, min kære hustru--

KNUT

(springer op.)

Ja så, fru Margit! I mener, at eders søster--?

BENGT

(søger at berolige ham.)

Nej vent, Knut Gæsling! Vent nu. I må forstå os ret.

MARGIT.

Så lidet kan mine ord krænke jer. Min søster kender eder jo kun af de viser, som er gjort om eder,--og de viser klinger ilde for høviske øren.

Eders fædres gård er et utrygt hjem
mellem alle de vilde gæster.
Både nat og dag har I gilde med dem.
Krist hjælpe den ungmø, I fæster!
Krist hjælpe den ungmø, I lokker med guld,
med gods eller grønne skove;--
snart vil I se hende sorrigfuld
at længes, under muldet at sove.

ERIK.

Nu ja--sandt nok--Knut Gæsling lever noget vildt og ustyrligt. Men sligt ændrer sig let, når han får sig en hustru i gården.

KNUT.

Og vel skal I mærke jer dette, fru Margit. Det kan være en uge siden, at jeg var til drikkegilde på Hægge hos Erik, som her står. Øllet var stærkt; og da det led ud

på

kvelden gjorde jeg det løfte, at Signe, eders fagre søster, skulde vorde min viv, før året var omme. Aldrig skal det siges Knut Gæsling på, at han har brudt noget løfte. Derfor ser I selv, at I må kære mig til eders søsters husbond,--enten med det gode eller med det onde.

MARGIT.

Før *det* skal ske, vil jeg ikke fordølge,
I må skille jer af med jert ravende følge.
I må ikke længer med skrig og med larm
jage rundt bygden tilhest og i karm;
I må døve den gru, som langvejs står
af Knut Gæslings komme til bryllupsgård.
Høvisk må I te jer, når I rider til gilde;
øksen skal I hjemme bag stuedøren stille;--
I véd, den sidder løs i jer hånd, når mjød
og øl har gjort jer panden fortumlet og rød.
Ærbare kvinder skal I lade med fred;
lad hvermand beholde sit eje;
I må ikke frækt skikke nogen den besked,
at hvis han er klog, så tar han ligskjorten med,
når han færdes på eders veje.
Og arter I jer sådan til året går ud,
så kunde I nok vinde jer min søster til brud.

KNUT

(med indædt harme.)

I véd snildt at belægge eders ord, fru Margit. Forsandt--I burde være prest og ikke eders husbonds frue.

BENGT.

Å, for den sags skyld, så kunde nok jeg også--

KNUT

(uden at agte på ham.)

Men vel skal I mærke jer, at havde en våbenfør mand talt mig til på slig vis som I, så--

BENGT.

Nej men hør nu, Knut Gæsling,--I må forstå os!

KNUT

(som før.)

Nu, kort og godt, så skulde han fornummet, at øksen sidder mig løs i hånden, som I for nylig sagde.

BENGT

(sagte.)

Der har vi det! Margit, Margit, dette her går aldrig godt.

MARGIT

(til Knut.)

I bad om ærligt svar, og det har jeg givet jer.

KNUT.

Vel, vel; jeg vil heller ikke regne det så nøje med jer, fru Margit. I har mere kløgt, end alle vi andre tilhobe. Der er min hånd;--kan hænde der er skellig grund for alle de hvasse ord, I sagde mig.

MARGIT.

Det må jeg lide; nu er I jo alt på god vej til at bedre jer. Og hør så et ord til. Vi holder gilde her på Solhaug idag.

KNUT.

Gilde?

BENGT.

Ja, herr Gæsling. I skal vide, det er vor bryllupsdag; idag for tre år siden blev jeg fru Margits Mand.

MARGIT

(utålmodig, afbrydende.)

Som jeg sagde, vi holder gilde idag. Når I nu kommer fra kirken og har røgtet eders øvrige ærender, så rider I hid igen og tager del i laget. I kan da lære min søster at kende.

KNUT.

Vel, fru Margit; jeg takker jer. Dog var det ikke for at søge kirken, jeg red herved imorges. Min rejse gælder Gudmund Alfsøn, eders frænde.

MARGIT

(studser.)

Ham! Min frænde? Hvor vil I søge ham?

KNUT.

Hans gård ligger jo bag næsset, på den anden side af fjorden.

MARGIT.

Men han selv færdes langvejs herfra.

ERIK.

Sig ikke det; han turde være nærmere, end I tænker.

KNUT

(hvisker.)

Ti stille!

MARGIT.

Nærmere? Hvad mener I?

KNUT.

Har I da ikke hørt, at Gudmund Alfsøn er kommen tilbage til landet igen? Han fulgte med kansleren Audun af Hægranæs, som var sendt til Frankrig for at hente vor nye dronning.

MARGIT.

Det er ret nok; men kongens bryllup holdes i disse dage med stor pragt i Bergen, og der er Gudmund Alfsøn med.

BENGT.

Ja, og der kunde vi også have været med, såfremt min hustru havde villet.

ERIK

(sagte til *Knut*.)

Fru Margit véd da ikke, at--?

KNUT
(sagte.)

Det synes så; men lad dig ikke mærke med noget.

(højt.)

Nu ja, fru Margit, jeg får lige fuldt tage afsted på lykke og fromme; ved kveldstid kommer jeg igen.

MARGIT.

Og da får I vise, om I mægter at styre jert vilde sind.

BENGT.

Ja, mærk jer det.

MARGIT.

I rører ikke eders økse; hører I, Knut Gæsling!

BENGT.

Hverken eders økse eller eders kniv eller hvad andet værge, I bærer hos jer.

MARGIT.

Thi da kan I ingensinde håbe på noget svogerskab med mig.

BENGT.

Nej, det har vi fast bestemt os til.

KNUT
(til Margit.)

Vær I bare tryg.

BENGT.

Og når vi har bestemt os til noget, så står det fast.

KNUT.

Det kan jeg lide, herr Bengt Gantesøn. Jeg har det på samme sæt; og jeg har nu engang drukket på svogerskab mellem os. I får se til, om ikke jeg også holder fast ved mit ord.--Guds fred til ikveld!

(Han og *Erik* går med mændene ud i baggrunden. *Bengt* følger dem til døren. Klokkeringningen er imidlertid ophørt.)

BENGT

(kommer tilbage.)

Det bares mig for, som han trued os, da han gik.

MARGIT

(tankespredt.)

Ja, sådan lod det.

BENGT.

Knut Gæsling er ikke god at komme ud for. Og når jeg tænker mig om, så gav vi ham også altfor mange umilde ord. Nå, lad os ikke gruble over den sag. Idag må vi være lystige, Margit! Og det, mener jeg, vi har god grund til begge to.

MARGIT

(smiler tungt.)

Ja, tilvisse!

BENGT.

Jeg var ikke ganske ung, da jeg bejled til dig, det er sandt. Men den rigeste mand på mange, mange mile, det véd jeg da visst, at jeg var. Du var en fager ungmø, af ædel slægt; men medgiften skulde ikke friste nogen frier.

MARGIT

(hen for sig.)

Og dog var jeg dengang så rig.

BENGT.

Hvad sagde du, min hustru?

MARGIT.

Å, intet, intet.

(går over mod højre.)

Jeg vil pynte mig med perler og ringe. Det er jo min glædesfest ikveld.

BENGT.

Slig tale tykkes jeg vel om. Lad mig se, du klæder dig i din bedste stads, så vore gæster kan sige: lykkelig hun, som fik Bengt Gautesøn til husbond.--Men nu må jeg ud i madburet; der er fuldt op at tage vare

på

idag.

(han går ud til venstre.)

MARGIT

(segner ned i en stol ved bordet til højre.)

Vel var det han gik. Når jeg ser ham herinde,
det er mig som blodet holdt op at rinde;
det er som en kold, en knugende magt
havde sig rundt om mit hjerte lagt.

(med frembrydende tårer.)

Han er min husbond! Jeg er *hans* viv!
Hvorlænge varer et menneskes liv?
Gud fri mig,--kanhænde halvhundrede år;--
og jeg--i det tre og tyvende går!

(roligere, efter en kort taushed.)

Det er tungt at sukke bag gylden mur;
det er tungt at sidde så længe i bur.

(famler tankespredt mellem smykkerne og begynder at pynte sig.)

Med perler og ringe alt som bedst,
han bad, at jeg smykke mig skulde.
Det var mig en gladere bryllupsfest,
om jeg stædtes til ro under mulde.

(afbrydende.)

Dog jeg vil ikke mere tænke derpå;
jeg kender en vise, som kan sorgen forslå.

(hun synger.)

Bergkongen red sig under ø;
--så klagelig rinde mine dage--
vilde han fæste den væne mø.
--ret aldrig du kommer tilbage--

Bergkongen red til herr Håkons gård;
--så klagelig rinde mine dage--
liden Kirsten stod ude, slog ud sit hår.
--ret aldrig du kommer tilbage--

Bergkongen fæsted den væne viv;
--så klagelig rinde mine dage--
han spændte en sølvjord omkring hendes liv.
--ret aldrig du kommer tilbage--

Bergkongen fæsted den liljevånd
--så klagelig rinde mine dage--
med femten guldringe til hver hendes hånd.
--ret aldrig du kommer tilbage--

Tre sommere gik, og der gik vel fem;
--så klagelig rinde mine dage--

Kirsten sad i berget i alle dem.
--ret aldrig du kommer tilbage--

Fem sommere gik, og der gik vel ni;
--så klagelig rinde mine dage--
liden Kirsten så ikke solen i li.
--ret aldrig du kommer tilbage--

Dalen har blomster og fuglesang;
--så klagelig rinde mine dage--
i berget er der guld og en nat så lang.
--ret aldrig du kommer tilbage--

(hun rejser sig og går henover gulvet.)

Den vise sang Gudmund så mangan kveld,
da han var hos min fader hjemme.

Der er noget deri,--jeg véd ikke selv,--
der er noget, som jeg aldrig kunde glemme;
der er noget, som mægtigt fyldte min hu,--
som jeg aldrig forstod,--som jeg grubler på endnu.

(forfærdet, stanser.)

Røde guldringe! Beltet om mit liv--!

Med guld var det bergkongen fæsted sin viv!

(fortvilet; synker ned på en bænk ved bordet til venstre.)

Ve mig! Selv er jeg bergkongens brud!

Og ingen--ingen kommer for at løse mig ud.

(*Signe*, glædestrålende, kommer løbende ind fra baggrunden.)

SIGNE

(råber.)

Margit, Margit,--han kommer!

MARGIT

(springer op.)

Kommer? Hvem kommer?

SIGNE.

Gudmund, vor frænde!

MARGIT.

Gudmund Alfsøn! Her! Hvor kan du tro--?

SIGNE.

Å, jeg er viss på det.

MARGIT

(går over mod højre.)

Gudmund Alfsøn er med til bryllupsgildet i kongsgården; det véd du lige så godt som jeg.

SIGNE.

Kan være; men endda så er jeg sikker på, det var ham.

MARGIT.

Har du set ham?

SIGNE.

Å nej, nej; men nu skal du høre--

MARGIT.

Ja, skynd dig,--fortæl!

SIGNE.

Det var sig årle, da klokkerne klang,
mig lysted at ride til kirke;
de vildene fugle kvidred og sang
alt mellem siljer og birke.
Der var en gammen i luft og i li;
kirketiden fast var omme;
thi alt som jeg red ad den skyggefulde sti
mig vinked hver rosenblomme.
Jeg trådte så tyst på kirkegulvet ind;
presten stod højt i koret;
han sang og læste; med andagt i sind
lytted mænd og kvinder til ordet.
Da hørtes en røst over fjorden blå;
mig tyktes, at alle de billeder små
vendte sig om for at lytte derpå.

MARGIT.

Hvad mere? Signe,--tal ud, tal ud!

SIGNE.

Det var som et dybt, et ufatteligt bud
maned mig udenfor kirkens mur
over hej og dal, gennem li og ur.
Mellem hvide birke jeg lyttende skred;
jeg vandrede fast som i drømme;
øde stod bag mig det hellige sted;
thi prest og kirkefolk vandrede med,
mens det koglende kvad monne strømme.
Der var så stille på kirkesti;
mig tyktes, at fuglene lytted i li,
at lærken daled og gøken taug,
og at det svared fra fjeld og haug.

MARGIT.

Bliv ved!

SIGNE.

Da korsed sig mand og kvinde;
(med hænderne mod brystet.)
men selsomme tanker steg op herinde.
Fuldt vel jeg kendte den dejlige sang;
Gudmund har sunget den mangel gang;
Gudmund har sunget den mangel kveld,--
og alt, hvad han har sunget, det mindes jeg vel.

MARGIT.

Og du tror, det skulde være--?

SIGNE.

Jeg véd det så visst!
Tro mig, mit ord skal du sande.
(leende.)
Kommer ikke hver en liden sangfugl tilsidst
igen fra de fremmede lande?
Jeg véd ikke selv,--men jeg er så glad--!
Der falder mig ind--. Margit, véd du hvad?
Hans harpe har hængt så længe
på væggen derinde. Jeg vil tage den ned;
jeg vil pudse den blank og stille den bered
og stemme dens gyldne strenge.

MARGIT

(åndsfraværende.)

Gør, som dig lyster--

SIGNE

(bebrejdende.)

Det er ikke ret.
(omfavner hende.)
Når Gudmund kommer, vil du atter vorde let
tilsinds, som da Signe var liden.

MARGIT

(hen for sig.)

Så mangt har forandret sig siden--

SIGNE.

Margit, du *skal* være fro og glad!
Har du ikke terner og svende?
I dit kammer hænger kostelige klæder på rad.
Å Krist, hvilken rigdom uden ende!
Om dagen kan du ride dig i lunden sval,
at vejde den vilde rå;
om natten kan du sove i fruersal
på silkebolsterne blå.

MARGIT

(ser mod karnappet.)

Og *han* skulde komme til Solhaug som gæst!

SIGNE.

Hvad siger du?

MARGIT

(vender sig.)

Intet.--Gå; smyk dig som bedst.
Min lykke, den du så lydt monne prise,
kunde times dig selv.

SIGNE.

Hvad mener du vel?

MARGIT

(stryger hendes hår.)

Jeg mener--; nu ja, det vil sig jo vise--;
jeg mener,--hvis en bejler red sig hid ikveld--;

SIGNE.

En bejler? Til hvem?

MARGIT.

Til dig.

SIGNE

(med latter.)

Til mig?
Å, da er han kommen på den urette vej.

MARGIT.

Hvad vilde du svare, hvis høvisk han bad
om din tro?

SIGNE.

Jeg vilde svare, jeg er for glad
til at tænke på bejlere eller på sligt.

MARGIT.

Men hvis han var mægtig? Hvis hans hus var rigt?

SIGNE.

Å, var han end konge, med hallen fuld
af dyre klæder og røden guld,
det skulde så lidet mig friste.
Nu bæres det mig for, jeg er rig nok med mig selv,
med sommer og sol og den susende elv,
med dig og de fugle på kviste.
Kære søster min,--her vil jeg bygge og bo;
og at skænke nogen bejler min hånd og min tro,
dertil har jeg ikke tid; dertil er jeg for fro!

(hun iler syngende ud til venstre.)

MARGIT

(efter et ophold.)

Gudmund Alfsøn skulde komme hid? Hid--til Solhaug? Nej, nej, det kan ikke være.--Signe havde hørt ham synge, sagde hun. Når jeg hørte granerne suse dybt derinde i skogen, når jeg hørte fossen rulle og fuglene lokke i trætoppene, da bares det mig tidt nok for, som om Gudmunds kvæder blandede sig alt imellem. Og dog var han langvejs herfra.--Signe har skuffet sig selv. Gudmund kommer ikke.

BENGT

(i hastværk, fra baggrunden, råber.)

En uventet gæst, min hustru!

MARGIT.

Og hvem?

BENGT.

Gudmund Alfsøn, din frænde!

(råber ud gennem døren til højre.)

Det bedste gæstekammer må holdes rede--og det på stand!

MARGIT.

Han er da alt

på

gården?

BENGT

(ser ud gennem svalgangen.)

Ikke så lige endnu; men længe vil det ikke vare.

(råber ud højre igen.)

Den snittede ekeseng med dragehovederne!

(går hen til *Margit*.)

Hans våbendrager bragte bud og hilsen fra ham; selv følger han efter.

MARGIT.

Hans våbendrager? Kommer han hid med våbendrager?

BENGT.

Ja, det skulde jeg vel mene. En våbendrager og seks rustede mænd er hos ham. Nå ja, Gudmund Alfsøn er jo også en hel anden mand nu, end dengang han drog ud på langfærd. Men jeg må ned og tage imod ham.

(råber ud.)

Læg gyldenlæderssadlen på min hest! Og glem ikke bidslet med ormehovederne!

(ser ud i baggrunden.)

Au, der er han alt ved ledet! Nå, så min stav da; min sølvknappede stav! Slig en herre,--Krist fri mig--ham må vi tage

imod med ære, med stor ære!

(han går skyndsomt ud i baggrunden.)

MARGIT

(grublende.)

Han vandred fra bygden som den fattigste svend.
Nu kommer han med væbner og med rustede mænd.
Hvad vil han? Er det hans agt at se,
om bittert jeg nages af kummer og ve?
Lyster det ham at prøve og friste,
hvad jeg mægter at bære, før hjertet må briste?
Mener han, at--? Ah, prøv kun derpå;
så ringe en fryd skal du deraf få!
(hun vinker ud gennem døren til højre.)

(*Tre Piger* kommer ind i stuen.)

MARGIT.

I høre mig vel, mine terner små;
I bringe mig på stand min silkekåbe blå.
I følge mig flugs i fruerstuen ind,
at klæde mig høvisk i fløjel og skind.
To af jer skal klæde mig i skarlag og mår,
den tredje skal vinde perler i mit hår.
I bære mig alle mine smykker did ud!

(Pigerne går med smykkeskrinene ud til venstre.)

MARGIT.

Så vil jeg! Margit er jo bergkongens brud.
Vel! Jeg får at bære mit kongelige skrud.
(hun går ud til venstre.)

(*Bengt* fører *Gudmund Alfsøn* ind gennem svalgangen i baggrunden.)

BENGT.

Og endnu en gang,--hil eder under Solhaugs tag, min hustrus

frænde!

GUDMUND.

Jeg takker jer. Og hvordan går det hende? Hun lider dog

vel

i alle måder, vil jeg tro?

BENGT.

Ja, det kan I sværge på, hun gør. Der fattes hende intet. Hele fem ternere kan hun byde og råde over; en fuldt sadlet gangster står rede, så snart det kun lyster hende. Nå, snart sagt, så har hun alt, hvad en høvisk kvinde kan begære for at være fornøjet i sine kår.

GUDMUND.

Og Margit,--hun er da vel fornøjet?

BENGT.

Gud og hvermand skulde tro, hun måtte være det; men selsomt nok--

GUDMUND.

Hvad mener I?

BENGT.

Ja, enten I nu vil tro det eller ikke, så bæres det mig for, at Margit var lystigere tilsinde alt imens hun leved i fattige kår, end siden hun blev frue

på

Solhaug.

GUDMUND

(hen for sig.)

Jeg vidste det jo nok; sådan måtte det gå.

BENGT.

Hvad siger I, frænde?

GUDMUND.

Jeg siger, højliggen undrer mig, hvad I fortæller om eders hustru.

BENGT.

Ja, mener I ikke, det går mig ligeså? Jeg vil aldrig gælde for en ærlig herremand mere, dersom jeg skønner, hvad hun yderligere kan ønske sig. Jeg er om hende så lang dagen er; og ingen skal kunne sige mig på, at jeg holder hende strengt; alt tilsyn med hus og gård har jeg taget på mig; og ikke desmindre-- . Nå, I var jo altid en lystig svend; jeg tænker nok, I bringer solskin med jer. Hys; der kommer fru Margit! Lad jer ikke mærke med, at jeg--

(Margit kommer i rig dragt fra venstre.)

GUDMUND

(går hende imøde.)

Margit,--kære Margit!

MARGIT

(stanser, ser fremmed på ham.)

Forlad mig, herr ridder; men--?

(som om hun først nu genkendte ham.)

Forsandt, hvis jeg ikke fejler, så er det Gudmund Alfsøn.

(rækker hånden frem.)

GUDMUND

(uden at tage den.)

Og du kendte mig ikke straks igen?

BENGT

(leende.)

Nej men, Margit, hvad tænker du dog på? Jeg meldte dig jo nylig, at din frænde--

MARGIT

(går over mod bordet til højre.)

Tolv år er en lang tid, Gudmund. Den friskeste urt kan dø i tiende led imens--

GUDMUND.

Det er syv år siden vi sidst sås.

MARGIT.

Tilvisse, det må være længere siden.

GUDMUND

(ser på hende.)

Jeg kunde fristes til at tro det; men det er dog som jeg siger.

MARGIT.

Hel selsomt. Jeg var dog visst et barn dengang; og det tykkes min en evig lang tid siden jeg var barn.

(kaster sig ned i en stol.)

Nå, sæt eder, min frænde! Hvil eder ud; ikveld skal I forlyste os med eders sang.

(med et tvungent smil.)

Ja, I véd vel, vi er glade her på gården idag,--vi holder gilde.

GUDMUND.

Det blev mig sagt, ret som jeg gik ind på tunet.

BENGT.

Ja, idag for tre år siden blev jeg--

MARGIT

(afbrydende.)

Min frænde har alt hørt det.

(til *Gudmand*.)

Vil I ikke lægge eders kappe bort?

GUDMUND.

Jeg takker eder, fru Margit; men det bæres mig for, som her er koldt,--koldere, end jeg havde

ventet.

BENGT.

Da er jeg både svedt og varm; men jeg har også fuldt op at tage vare på.

(til *Margit*.)

Lad nu ikke tiden falde lang for vor gæst, mens jeg er ude. I kan jo snakke sammen om gamle dage.

(vil gå.)

MARGIT

(tvilrådig.)

Går du? Vil du ikke heller--?

BENGT

(leende, til *Gudmund*, idet han kommer tilbage.)

Ser I vel; herr Bengt til Solhaug er manden, som forstår at færdes mellem kvindfolk. Der er ikke den stund så kort, at min hustru kan være mig foruden.

(til *Margit*, idet han tager hende under hagen)

Vær du

trøstig; jeg skal snart være hos dig.

MARGIT

(hen for sig.)

Å, kval og harm at måtte lide alt dette.

(kort taushed.)

GUDMUND.

Hvorlunde lever eders søster kære?

MARGIT.

Jeg takker; hel vel.

GUDMUND.

Det blev sagt, hun skulde være hos eder.

MARGIT.

Her har hun været siden jeg--

(slår om.)

For tre år siden kom hun til Solhaug med mig.

(lidt efter.)

Hun træder visst snart i stuen herind.

GUDMUND.

Signe havde fordem så vennesælt sind;
hun kendte ej list eller rænke;
når jeg kommer ihug hendes øjne blå,
jeg må på guds engle tænke.
Dog, mangt kan i syv års tid forgå.
Sig mig,--mens fjernt fra bygden jeg vandred,
har også hun sig så stærkt forandret?

MARGIT

(tvungent spøgende.)

Hun også? Er det i kongens gård
slig høvisk tale man lærer?
I minder mig om, hvordan tiden tærer--

GUDMUND.

Margit, hel vel mine ord I forstår.
Engang var I mig begge så blide;
I græd, da jeg skulde fra bygden ride;
vi loved at holde som søskende sammen
i fryd og i ve, i nød og i gammen.
I lyste som en sol mellem jomfruer små;
så viden om land eders ry monne gå;--
fuldt vel er I endnu så fager en kvinde.
Men Solhaugs frue, kan jeg mærke, har glemt
den fattige frænde. Så umildt er I stemt,
I, der engang var så vennesæl tilsinde.

MARGIT

(nesten tårekvalt.)

Ja engang--!

GUDMUND

(ser deltagende på hende, tier lidt og siger med dæmpet stemme):

Eders husbond bød os at korte
tiden med at melde om gammelt og kært.

MARGIT

(heftigt.)

Nej, nej; ikke derom!

(roligere.)

Det falder mig så svært

at mindes; den ting har jeg aldrig lært.
Meld heller om de år, I var borte;--
den tid er vel ej på bedrift så arm;
meget må I kunne mig berette;
derude er jo verden både vid og varm,--
der er sindet og tankerne lette.

GUDMUND.

I kongens hal var jeg aldrig så fro,
som dengang jeg var smådreng i det fattige bo.

MARGIT

(uden at se på ham.)

Og jeg--hver dag, jeg på Solhaug bode,
takked himlen, at den gjorde mine kår så gode.

GUDMUND.

Vel eder, dersom I kan takke fordi--

MARGIT

(heftigt.)

Og er jeg da ikke hædret og fri?
Kan jeg ikke byde, som det huger mig bedst?
Kan jeg ikke, alt som det lyster mig, råde?
Her er jeg den første; ingen sidder mig næst;
Og det, véd I, var mig altid til måde.
I tænkte nok at finde mig kummerlig og træt;
men I ser, jeg er fro, mit sind er let.
Se, derfor kunde I sparet jert komme
til Solhaug; det vil jer kun lidet fromme.

GUDMUND.

Hvad mener I, fru Margit?

MARGIT

(reiser sig.)

Tilfulde jeg véd,
hvad der fører jer ind i min enlige stue.

GUDMUND.

I véd, hvi jeg kommer? Og det er jer ikke med?
(hilser og vil gå.)
Guds fred og farvel da, min ædle frue!

MARGIT.

Det var eder mere til ære, ifald
I var bleven, hvor I var, i kongens hal.

GUDMUND

(stanser.)

I kongens hal? Kan I spotte min nød?

MARGIT.

Eders nød? Nu, højt må I hige, frænde;
jeg gad vide, hvor I tænker at ende!
I kan eder klæde i fløjel rød,
er kongens mand, ejer gods og guld--

GUDMUND.

Bedst må I vide, om lykken er mig huld.
I sagde for nylig, fuldt vel I vidste
mit ærend på Solhaug--

MARGIT.

Det véd jeg forsand!

GUDMUND.

Da kender I og, hvad jeg nys måtte friste;--
da véd I, jeg er en fredløs mand.

MARGIT.

(skrækslagen.)

Fredløs! Du, Gudmund!

GUDMUND.

Det er jeg for visst.

Dog sværger jeg dyrt, ved den hellige Krist,
havde jeg kendt eders tanker og sind,
aldrig var jeg tyet på Solhaug ind.
Jeg mente, I endnu var mild og god,
alt som dengang jeg eder forlod;
men jeg vil ikke trygle; skogen er stor,
og sikker er min hånd og min bue;--
langt heller være hejens sten mit bord
og bjørnehiet min stue.

(vil gå.)

MARGIT

(holder ham tilbage.)

Fredløs! Nej, bliv! Jeg sværger dig til,
slet intet jeg derom vidste.

GUDMUND.

Det er, som jeg siger. Mit liv står på spil;
og livet vil hver mand friste.
Tre nætter lå jeg som hunden ude;
på fjeldet jeg hvilte mine mødige ben
og læned mit hoved til urens sten.
At tigge om ly, om bolster og pude
i fremmed folks hus, det var mig for tungt;
min tro var jo frejdig; mit håb var ungt;
jeg tænkte: når du til Solhaug kommer,
da er du frelst fra al din kvide;
der finder du venner; på dem kan du lide.--
Men håbet er skørt som markens blommer.
Eders husbond mødte mig med horn og krus;
han åbned for mig både dør og porte;--
men øde tykkes mig eders hus;
hallen er mørk; mine venner er borte.
Nu godt; jeg stiger påny til fjelds.

MARGIT

(bønligt.)

Å, hør mig!

GUDMUND.

Mit sind er ej som en træls.

Nu tykkes mig livet en uselig gave;
Jeg agter det fast for intet værd.
Skrinlagt har I alt, hvad der var mig kært;
mit fagreste håb jeg måtte begrave.
Farvel da, fru Margit!

MARGIT.

Nøj, Gudmund, hør!
Ved gud og mænd--!

GUDMUND.

Forlyst dig som før;
lev du i gammen og ære;
så lidet skal Gudmund mørkne din dør;
ret aldrig han skal dig besvære.

MARGIT.

Nu er det nok. Dine bitre ord
vil volde dig anger og kvide.
Havde jeg vidst, at du fredløs fór
alt over strande så vide,--
tro mig, da var det min kæreste dag,
da du tyed ind under Solhaugs tag,
da var det for visst min gladeste fest,
når den fredløse meldte sig her som gæst.

GUDMUND.

Du siger--! Hvad skal jeg tænke og tro?

MARGIT

(rækker ham hånden.)

At frænder og venner på Solhaug bo.

GUDMUND.

Men det, som du nys--?

MARGIT.

Agt ikke derpå.
Hør mig, så vil du det hele forstå.
For mig er livet en nat så sort;
der er ikke sol eller stjerne.
Og intet mægter min kvide at fjerne;
thi, ak, jeg har byttet min ungdom bort.
Mit frejdige sind jeg solgte for guld;
jeg hilded mig selv i brogede lænker.
Tro mig, så klageligt vederlag skænker
rigdom, når barmen er sorrigfuld.
Dengang vi var børn,--hvor var jeg da fro!
Vore kår var ringe, fattigt vort bo;
men rigt var håbet i mit bryst herinde.

GUDMUND,

(der ufravendt har betragtet hende.)

Og du arted dig alt til den dejligste kvinde.

MARGIT.

Kan være; men al den lov og pris,
jeg hørte, det blev til min lykkes forlis.
Du måtte bort til de fremmede lande;

men alle dine kvæder graved sig ind
dybt i mit hjerte, dybt i mit sind,
og sløred med tanker min pande.
Du havde sunget om al den lyst,
som mægter at rummes i et menneskes bryst:
du havde sunget om det frejdige liv
blandt herrer og fruer. Alt som bedst
kom bejlere fra øst og bejlere fra vest;
og så--så blev jeg min husbonds viv.

GUDMUND.

Å, Margit!

MARGIT.

Der gik ikke lang tid hen,
før jeg måtte så bitterlig græde.
At tænke på dig, min frænde, min ven,
det blev min eneste glæde.
Hvor det tyktes mig tomt i Solhaugs hal
og i alle de store stuer!
Her gæsted os riddere, herrer og fruer;
her sang mig til ære så mangen skald;
men der var ikke én, som ret mig forstod,
ikke én, som fatted min jammer;--
jeg frøs, som sad jeg i bergets kammer;
dog værked mit hoved, dog brændte mit blod.

GUDMUND.

Men din husbond--?

MARGIT.

Han var mig aldrig kær!
hans guld var alt, hvad mig hilded;
talte han til mig, sad han mig nær,
blev mit sind af kvide forvildet.
(slår hænderne sammen.)
Og sådan har jeg levet i årene tre!
Mit liv var en evig, en endeløs ve.
Dit komme rygtedes; visst du kender
den stolthed, som dybt i mit hjerte brænder;
jeg dulgte min nød, jeg gemte min kvide;
thi du måtte mindst af alle den vide.

GUDMUND

(bevæget.)

Og derfor var det, du vendte dig bort--.

MARGIT

(uden at se på ham.)

Jeg tænkte, du kom for at spotte min vände.

GUDMUND.

Margit, kunde du tro--?

MARGIT.

Nu, kort
og godt, der var grund nok for hånde.
Dog, himlen være takket, nu er det forbi;
jeg står ikke længer alene;
om barmen er jeg så let og fri,
som et barn under abildgrene.

(farer sammen i skræk.)

Ah, hvad falder mig ind! Hvor kunde jeg glemme--!

Alle helgener se til mig nådigt ned!

Fredløs, sagde du--?

GUDMUND

(smiler.)

Nu er jeg hjemme;
her lader mig kongens mænd med fred.

MARGIT.

Men du, som nylig stod højt i agt,--
sig mig hvorlunde--?

GUDMUND.

Snart er det sagt
Du véd, jeg var i de franske riger,
da kansleren, Audun fra Hægranæs, drog
did fra Bergen med et fyrsteligt tog,
at føre prinsessen med svende og piger
og skatte til Norge som kongens brud
Herr Audun var så fager og prud;
prinsessen var den livsaligste kvinde.
Hendes øjne kunde bede den varmeste bøn;--
de talte tilhobe, de hvisked i løn.
Hvorom? Det var svært at finde.--
Det var sig en nat; jeg læned mig tyst
op imod snekkens side;
mine tanker stævned mod Norges kyst
alt med de måger hvide.
Da hvisked to røster bag ved min ryg;--
jeg vendte mig om;--det var ham og hende;
de så mig ikke; jeg sad så tryg;
dog kunde jeg begge kende.
Hun så på ham med et klageligt blik
og hvisked: ak, dersom farten gik
mod syd til de dejlige lande,
og var vi alene på snekken, vi to,
da tror jeg for visst mit hjerte fandt ro,
da brændte visst ikke min pande!
Genmæled herr Audun; hun svared ham kæk,
svared med ord så hede, så vilde;
jeg så hendes øjne som stjerner spille;
hun bad ham--
(afbrydende.)

Det greb mig med rædsel og skræk.

MARGIT.

Hun bad--?

GUDMUND.

Jeg fór op; i hast de forsvandt;
alene stod jeg på skibets dæk;--
(tager en liden flaske frem.)
men hvor de havde siddet, denne jeg fandt.

MARGIT.

Og den--?

GUDMUND

(med dæmpet stemme.)

Den rummer en gådefuld saft;--
en dråbe deraf i din uvens bæger,--

så sagtelig sygner hans livskraft,
og intet i verden ham hjælper og læger.

MARGIT.

Men sig mig--?

GUDMUND

(hviskende.)

Den var for kongen bestemt.

MARGIT.

Alle helgener!

GUDMUND

(idet han atter forvarer flasken.)

Vel, at jeg fik den gemt.--
Tre dage efter var farten til ende.
Så lønligt flygted jeg med mine svende;
jeg vidste jo nok, i kongens hal
vilde Audun listelig volde mit fald,--
vilde forklage mig--

MARGIT.

Nu er forbi
din værste nød; snart er alt ved det gamle.

GUDMUND.

Alt? Nej, Margit,--dengang var du fri.

MARGIT.

Du mener--?

GUDMUND.

Jeg? Intet. Å, lad mig samle
mine tanker; jeg er så frejdig og fro
fordi jeg, som fordem, er hos eder to.
Men, sig mig,--Signe--?

MARGIT

(peger smilende mod døren til venstre.)

Hun kommer snart.
Hun må jo pynte sig lidt for sin frænde,
og det er vel ikke gjort i en fart.

GUDMUND.

Jeg må se, om hun endnu kan mig kende.

(han går ud til venstre.)

MARGIT

(ser efter ham.)

Hvor han er fager og mandig.

(med et suk.)

Der er ikke megen lighed mellem ham og--

(rydder lidt op ved drikkebordet, men standser igen dermed.)

Dengang var du fri, sagde han. Ja, dengang!

(kort taushed.)

Det var en selsom fortælling, den om prinsessen, som--. Hun havde en anden kær, og så--. Ja, disse kvinder i de fremmede lande,-- jeg har hørt det før,--de er ikke veke som vi; de ræddes ikke for at gøre en tanke til dåd.

(tager et bæger, som står på bordet.)

Af dette bæger drak Gudmund og jeg på et frydeligt gensyn, da han rejste. Det er fast det eneste arvestykke, jeg bragte med til Solhaug.

(sætter bægeret ind i et vægskab.)

Hvor blid denne sommerdag er. Her er så lyst herinde. Så lifligt har ikke solen skinnet i tre år.

(*Signe*, og efter hende *Gudmund* kommer ind fra venstre.)

SIGNE

(løber leende hen til *Margit*.)

Ha-ha-ha! Han vil ikke tro, det er mig!

MARGIT

(smilende, til *Gudmund*.)

Ser du; mens fjernt fra bygden du vandred,
har også *hun* sig så stærkt forandret.

GUDMUND.

Tilvisse! Men at hun skulde--! Nej, nej,
det var dog aldrig faldet mig ind.
(griber *Signes* hænder og ser på hende.)
Og dog, dit uskyldige barnesind
læser jeg endnu i øjnene blå;--
hvor kan jeg da længer tvile derpå!
Jeg må le, når jeg mindes, hvor tidt jeg har
tænkt dig sålunde, som dengang jeg bar
dig på mine arme. Da var du et barn;
nu er du en huldre, som kogler og gækker.

SIGNE

(truer med fingeren.)

Ja, vogt dig! Hvis huldrens harme du vækker,--
pas på,--hun hilder dig i sit garn!

GUDMUND

(hen for sig.)

Næsten bæres mig for, som det alt var sket.

SIGNE.

Men vent; du har jo end ikke set
hvorlunde jeg har holdt din harpe i ære.
(idet hun går ud til venstre.)
Nu må du mig alle dine kvæder lære!

GUDMUND

(sagte, ser efter hende.)

Sprungen ud som den fagreste rosenblomme,
der endnu var knop ved dagens komme.

SIGNE

(bringer harpen.)

Se her!

GUDMUND

(griber den.)

Min harpe! Så blank som før!
(slår nogle toner.)
Der er endnu klang i de gamle strenge;--
nu skal du ikke længer på væggen hænge--

MARGIT

(ser ud i baggrunden.)

Hist kommer vore gæster.

SIGNE

(mens *Gudmund* indleder sin sang.)

Hys,--stille! å hør!

GUDMUND

(synger.)

Jeg vandred i lien så tung og så ene;
de småfugle kvidred fra busker og grene;
så listelig kvidred de sangere små:
hør til, hvordan kærlighed monne opstå!

Den vokser som eken i årene lange;
den næres ved tanker og sorger og sange.
Den spirer så let; i den flygtigste stund
fæster den rødder i hjertets grund!

(Han går under efterspillet op mod baggrunden, hvor han sætter harpen fra sig.)

SIGNE

(tankefuld, gentager for sig selv.)

Den spirer så let; i den flygtigste stund
fæster den rødder i hjertets grund.

MARGIT

(adspreedt.)

Talte du til mig?--Jeg hørte ikke ret--?

SIGNE.

Jeg? Nej visst ikke. Jeg mente kun--

(synker atter hen som i drømme.)

MARGIT

(halv højt; ser frem for sig.)

Den vokser som eken i årene lange;
den næres ved tanker og sorger og sange.

SIGNE

(opvågnende.)

Du siger, at--?

MARGIT

(farer med hånden over panden.)

Å, det var intet. Kom; vi må gå vore gæster imøde.

(*Bengt kommer med mange Gæster, Mænd og Kvinder, ind gennem svalgangen.*)

GÆSTERNE

(synger):

Over tilje med sang og strengespil
i gildestuen vi træde.
Guds fred vi ønsker den frue mild;
vi ønsker både gammen og glæde.
Gid altid en himmel, så lys som idag,
over Solhaugs tag
må sig brede!

ANDEN AKT.

(En birkelund, der støder op til huset, hvoraf et hjørne ses til venstre. En fodsti fører op i lien i baggrunden. Til højre for stien fosser en elv nedover og taber sig mellem fjeldstykker og stene. Det er lys sommernat. Døren til huset står åben; vinduerne

er oplyste. Musik høres derinde.)

GÆSTERNE

(synger i gildestuen.)

Lad fedlen klinge; ved strengeklang
træder vi dansen den nat så lang.
Hvor lystigt at trine på tilje!
Den jomfru brænder så skær som et blod;
det er sig den smådreng, bold og god,
han favner den væne lilje!

(*Knut Gæsling* og *Erik fra Hægge* kommer ud fra huset. Musik, dans og lystighed vedbliver under det følgende at lyde dæmpet derinde.)

ERIK.

Bare det ikke kommer til at angre dig, Knut.

KNUT.

Lad du mig om det.

ERIK.

Ja, ja, voveligt er det dog. Du er kongens foged. Der udgår herrebud til dig, at du skal fange Gudmund Alfsøn, hvor du kan komme over ham. Og nu, da du har ham lige i næven, så tilsiger du ham dit venskab og lader ham færdes frit, hvor det lyster ham.

KNUT.

Jeg véd, hvad jeg gør. I hans egen stue har jeg søgt ham, og der var han ikke at finde. Og dersom jeg nu forsøgte på at gribe ham her,--mener du da, at fru Margit var tilsinds at give mig Signe til hustru?

ERIK

(langtrukket.)

Nej, med det gode blev det vel ikke, men--

KNUT.

Og med det onde gad jeg nødig gå frem. Gudmund er jo også min ven fra gamle tider; og han kan gøre mig nytte.

(bestemt.)

Derfor bliver det, som jeg har sagt. Ikveld skal ingen her på gården vide at Gudmund Alfsøn er fredløs;--imorgen får han se at hjælpe sig selv.

ERIK.

Ja, men kongens lov?

KNUT.

Å, kongens lov! Du véd lige så godt som jeg, kongens lov agtes ikke stort her inde i bygderne. Skulde kongens lov gælde, så måtte mangen staut karl iblandt os bøde både for bruderov og manddrab.--Kom nu her! Jeg gad vide, hvor Signe--?

(de går ud til højre.)

(*Gudmund og Signe* kommer nedover fodstien i baggrunden.)

SIGNE.

Å tal! Bliv ved! Lad mig lytte dertil;
det høres som det væneste strengespil.

GUDMUND.

Signe, min fagre, min yndelige lilje!

SIGNE

(med glad og stille forundring.)
Jeg--jeg er ham kær!

GUDMUND.

Det er ingen som du.

SIGNE.

Jeg skulde mægte at binde din vilje;
jeg skulde mægte at fylde din hu!
Å, tør jeg tro dig!

GUDMUND.

Det tør du forsandt.
Hør mig, Signe. Medens årene randt
tænkte jeg trofast både vinter og sommer
på eder to, mine fagreste blomster.
Men jeg kunde ikke fuldt mine tanker forstå;--
da jeg rejste, var du som alferne små,--
som alferne små, der færdes i skove
og lege som bedst, når vi drømme og sove.
Men idag, da jeg stod i Solhaugs stue,
da forstod jeg mig selv tilfulde,--
forstod, at Margit var så stolt en frue,
men du den allerdejlige blandt ungmøer hulde.

SIGNE,

(der kun halvt har lyttet til hans ord.)
Jeg mindes, vi sad ved arnens glød

en vinterkveld,--nu er det længe siden;--
du sang for mig om den jomfru liden,
som nøkken havde lokket ned i sit skød.
Der glemte hun bort både fader og moder;
der glemte hun bort både søster og broder;
hun glemte bort både himmel og jord,
hun glemte sin gud og hvert kristent ord.
Men tæt under strande den smådreng stod;
han var til sinde så mødig og mod;
med kvide han slog sin harpes strenge,
så vide det klang både lydt og længe.
Den jomfru liden på tjernets bund
vågned derved af sin tunge blund;
nøkken måtte slippe hende ud af sit skød;
mellem liljerne hen over vandet hun flød;--
da kendte hun igen både himmel og jord,
da fatted hun tilfulde både gud og hans ord.

GUDMUND.

Signe, min dejligste blomme!

SIGNE.

Som hun
gik også jeg i en drømmende blund;
de gådefulde ord, du ikveld har mig sagt
om kærligheds magt, har mig frydelig vakt.
Aldrig tyktes himlen mig før så blå,
aldrig så fager den verden vide;
mig tykkes, jeg kan fuglenes røst forstå,
når jeg vandrer med dig under lide.

GUDMUND.

Så mægtig er elskov;--i menneskets bryst
vækker den tanker og længsel og lyst.--
Men kom, lad os begge til din søster gå ind.

SIGNE

(undsélig.)

Vil du sige hende--?

GUDMUND.

Alt bør hun kende.

SIGNE

(som før.)

Ak, gå da alene;--jeg véd det, min kind
vil derinde af blusel brænde.

GUDMUND.

Nu godt; jeg går.

SIGNE.

Og jeg venter dig her;
(lytter mod højre.)
eller bedre,--nede ved elven, der
hører jeg Knut Gæsling; der er piger og svende.

GUDMUND.

Der bier du?

SIGNE.

Til du har talt med hende.

(Hun går ud til højre. *Gudmund* går ind i huset.)

(*Margit* kommer fra venstre bag ved huset.)

MARGIT.

I stuen er både gammen og glæde;
fruer og svende monne dansen træde.
Det blev mig så lummert om pande og bryst;
Gudmund var ikke derinde.

(ånder dybt.)

Herude er det godt; her er det tyst,
her svaler mig nattens vinde,

(grublende taushed.)

Den hæslige tanke--; jeg kan ej forstå--;
den følger mig, hvor jeg end monne gå.
Flasken,--der rummer en gådefuld saft--?
En dråbe deraf i min--uvens bæger,--
så sagtelig sygner hans livsenskraft,
og intet i verden ham hjælper og læger.

(atter taushed.)

Vidste jeg, at Gudmund--; havde han mig kær,--
da agted jeg lidet--

(*Gudmund* kommer ud gennem husdøren.)

GUDMUND.

Margit, er du der?

Hvi går du så alene? Jeg har søgt dig overalt.

MARGIT.

Derinde er lummert, herude så svalt.
Ser du, hvorlunde de tåger hvide
sagtelig hen over myren glide?
Her er ikke hverken mørkt eller lyst;
det er midt imellem begge--

(hen for sig.)

ret som i mit bryst.

(ser på ham.)

Ej sandt,--når du færdes i slig en nat,
du véd ikke selv hvordan det er fat;
men du føler, der rører sig et lønligt liv
i busk og i blad, i blomster og siv!

(med pludselig overgang.)

Véd du, hvad jeg ønsker?

GUDMUND.

Nu?

MARGIT.

At jeg var

huldren, som sidder i lien derinde.

Hvor skulde jeg listigt min trolddom spinde!

Tro mig--!

GUDMUND.

Hvad fattes dig, Margit? Svar!

MARGIT

(uden at høre på ham.)

Hvor skulde jeg kvæde, hvor skulde jeg klage!

Klage og kvæde både nætter og dage!

(med stigende heftighed.)

Hvor skulde jeg lokke den frejdige svend
gennem lierne grønne til bergets kammer;--
der kunde jeg glemme al verdens jammer;
der kunde jeg brænde og leve med min ven!

GUDMUND.

Margit! Margit!

MARGIT

(stedse voldsommere.)

Ved midnatsstund
sov vi i lien den sødeste blund;--
og rammed mig døden, når solen randt,--
hvor lystigt at dø på slig vis;--ej sandt?

GUDMUND.

Du er syg!

MARGIT

(brister ud i latter.)

Ha, ha, ha! å, lad mig le!
Lad mig le! Det gør mig så godt.

GUDMUND.

Jeg kan se,
du har endnu det samme ustyrlige sind,
som fordum--

MARGIT

(pludselig alvorlig.)

Du må ikke undres derover;
det er kun ved midnat, når menneskene sover;
om dagen er jeg så ræd som en hind.
Og hvad er det vel mere? Mindes dig kun
hine kvinder i fremmede lande,--hun,
den fagre prinsesse;--se, *hun* var vild;
mod hende er jeg som lammet mild.
At længes og hige hun voved ej blot;
hun pønsed på dåd; og se *det*--

GUDMUND.

Det er godt,
du minder mig derom; jeg vil ikke længer
gemme på det, jeg så lidet trænger.
(tager flasken frem.)

MARGIT.

Flasken! Du mener--?

GUDMUND.

Jeg gemte den, fordi
jeg tænkte, med den at løse mig fri,
hvis kongens mænd skulde komme mig nær.

Men alt fra ikveld har den mistet sit værd;
nu vil jeg stride med arm og med sværd,
byde frænder og venner op til det sidste,
for min frihed og livet at friste.
(vil kaste flasken imod et fjeldstykke.)

MARGIT

(griber hans arm.)

Nej vent! Lad mig få den. Se så!

GUDMUND.

Du vil--?

MARGIT.

Skænke den til nøkken dernede.

Han har mig så tidt forlystet med sit spil
og sunget mig mangt underligt kvæde.

Giv hid.

(tager flasken ud af hans hånd.)

Der er den!

(lader som om hun kasted den i elven.)

GUDMUND

(går mod højre og ser ned i dybet.)

Kasted du den ud?

MARGIT

(idet hun skjuler flasken.)

Ja visst; du så jo--

(hvisker, går hen imod huset.)

Nu hjælpe mig gud!

Nu må det briste eller bære!

(højere.)

Hør, Gudmund!

GUDMUND

(nærmer sig.)

Hvad vil du?

MARGIT.

Et må du mig lære;

du må tyde mig grant det gamle kvæde,
som er gjort om kirken dernede.

Det var sig en frue og dertil en svend;
alt så havde de hinanden kær.

Den dag de bar hende til jorden hen,
han blødede ved sit sværd.

Hun jordedes syd under kirkevæg,

han stædtes til mulde i nord;--

der trivedes fordum hverken siljer eller hæg

alt i den viede jord;--

men næste vår på de grave to

der vokste de fagreste liljebloommer;

over kirketaget så monne de gro

og grønnes tilhobe både vinter og sommer.

Kan du tyde mig det kvæde?

GUDMUND

(ser forskende på hende.)

Jeg véd ikke ret--

MARGIT.

Vel sandt, det kan tydes på mange sæt;
men jeg tror nu den retteste mening er:
kirken kan ej skille to, som har hinanden kær.

GUDMUND

(sagte.)

Alle helgener, dersom--! Da er det på tide,
at hun får det hele at vide.

(højt.)

Svar mig, Margit,--vil du mit held?

MARGIT

(glad, bevæget.)

Om jeg vil!

GUDMUND.

Ja, jeg mener--

MARGIT.

Sig frem!

GUDMUND.

Nu vel.

Du kunde gøre mig så rig og så fro--

MARGIT

(frembrydende.)

Gudmund!

GUDMUND.

Hør mig; jeg vil dig fortro--

(Han standser pludselig. Stemmer og latter høres henne ved elvebredden.)

(*Signe* og nogle *unge piger* kommer fra højre. *Knut*, *Erik* og flere *ynge mænd* er i følge med dem.)

KNUT

(endnu i frastand.)

Gudmund Alfsøn! Vent; jeg må tale et ord med dig.

(Han bliver stående i samtale med *Erik*. De øvrige fremmede går imidlertid ind i huset.)

MARGIT

(for sig selv.)

Gøre ham så rig og fro--! Hvad kan han andet mene, end--!

(halvhøjt.)

Signe,--kære, kære søster!

(Hun griber *Signe* om livet og går samtalende med hende op mod baggrunden.)

GUDMUND

(sagte, idet han følger dem med øjnene.)

Ja, sådan er det rådeligst. Både Signe og jeg må fra Solhaug. Knut Gæsling har jo vist sig som min ven; han hjælper mig nok.

KNUT

(sagte til *Erik*.)

Jo, jo, siger jeg; Gudmund er hendes frænde; han kan bedst tale min sag.

ERIK.

Nå, som du vil da.

(han går ind i huset.)

KNUT

(kommer nærmere.)

Hør, Gudmund.--

GUDMUND

(smilende.)

Kommer du for at sige mig, at du ikke længer tør lade mig gå fri?

KNUT.

Tør? Vær du rolig for det; Knut Gæsling tør alt, hvad han vil. Nej, det er noget andet.--Du véd jo, jeg gælder her i bygden for en vild, ustyrlig karl--

GUDMUND.

Ja, og hvis ikke rygtet lyver, så--

KNUT.

Å nej, mangt og meget kan jo være sandt nok. Men nu skal du høre--

(de går i samtale opover mod baggrunden.)

SIGNE

(til *Margit*, idet de kommer nedover ved huset.)

Jeg forstår dig ikke. Du taler, som om en uventet lykke var bleven dig til del. Hvad er det vel, du mener?

MARGIT.

Signe,--du er et barn endnu; du véd ikke hvad det vil sige at færdes i en evig rædsel for at--.

(pludselig afbrydende.)

Tænk dig, Signe, at måtte visne og dø uden at have levet!

SIGNE

(ser forundret og hovedrystende på hende.)

Nej men, Margit--?

MARGIT.

Ja, ja, du fatter det ikke; lige godt--

(de går samtalende opover igen.)

(*Gudmund* og *Knut* kommer nedover på den anden side.)

GUDMUND.

Nu, hvis det er sådan fat,--dersom dette vilde liv ikke huger dig længer, så vil jeg skænke dig det bedste råd, som nogen ven har i øje; fæst dig en ærbar ungmø til hustru.

KNUT.

Se, se. Og hvis jeg nu sagde dig, at det er lige det samme, jeg har tænkt på?

GUDMUND.

Held og lykke da, Knut Gæsling! Og nu må du vide, at også jeg--

KNUT.

Du? Går du også med slige tanker?

GUDMUND.

Ja vel gør jeg;--men kongens vrede--; jeg er jo en fredløs mand--

KNUT.

Ej, det skal du lidet agte. Der er jo ingen her, uden fru Margit, som véd besked om det endnu; og så længe jeg er din ven, så har du en, du fuldt kan lide på. Hør nu bare--

(han fortsætter hviskende, idet de igen går opover.)

SIGNE

(idet hun og *Margit* atter kommer tilbage.)

Men så sig mig da, Margit--!

MARGIT.

Mere tør jeg ikke sige dig.

SIGNE

Da vil jeg være ærligere mod dig. Men svar mig først på ét.

(undsélig, nølende.)

Er der--er der ingen, som har sagt dig noget om mig?

MARGIT.

Om dig? Nej; hvad skulde det være?

SIGNE

(som før; ser ned for sig.)

Du spurgte mig imorges: hvis en bejler red sig hid--?

MARGIT.

Det er sandt.

(sagte.)

Knut Gæsling--; skulde han allerede--?

(spændt, til *Signe*.)

Nu? Og så?

SIGNE

(sagte, jublende.)

Bejleren er kommen! Han er kommen, Margit! Dengang vidste jeg ikke, hvem du mente; men nu--
!

MARGIT.

Og hvad har du svaret ham?

SIGNE.

Å, det véd jeg ikke.

(slår armene om hendes hals.)

Men verden tykkes mig så fager og rig fra den stund, han sagde mig, at han havde mig kær.

MARGIT.

Men, Signe, Signe; jeg fatter ikke, at du så snart--! Du har jo neppe kendt ham før idag.

SIGNE.

Å, jeg forstår mig endnu så lidet på kærlighed; men det véd jeg, sandt er det, som der står i visen:

den spirer så let; i den flygtigste stund
fæster den rødder i hjertets grund--

MARGIT.

Lad så være. Og når så er, da har jeg ikke længer nødig at dølge noget for dig. Ah--

(Hun stanser pludselig, da hun ser *Knut* og *Gudmund* komme nærmere.)

KNUT
(fornøjet.)

Se, det må jeg vel lide, Gudmund. Her er min hånd.

MARGIT
(sagte.)

Hvad er det?

GUDMUND
(til *Knut*.)

Og her er min.

(de ryster hinandens hænder.)

KNUT.

Men nu vil vi også nævne, begge to, hvem det er--

GUDMUND.

Godt. Her på Solhaug, mellem alle de fagre kvinder, har jeg fundet den, som--

KNUT.

Jeg lige så. Og jeg fører hende herfra endnu inat, hvis det gøres behov.

MARGIT,
(der ubemærket har nærmet sig.)

Alle helgener!

GUDMUND
(nikker til *Knut*.)

Det samme er også min agt.

SIGNE,
(der ligeledes har lyttet.)

Gudmund!

GUDMUND og KNUT

(hviskende til hinanden, idet de begge peger på *Signe*.)

Der er er hun.

GUDMUND

(studsende.)

Ja, min.

KNUT

(ligeså.)

Nej, min!

MARGIT

(sagte, halvt forvildet.)

Signe!

GUDMUND

(som før, til *Knut*.)

Hvad mener du med det?

KNUT.

Det er jo Signe, som jeg vil--

GUDMUND.

Signe! Signe er min fæstemø for gud.

MARGIT

(med et skrig.)

Hende var det! Nej,--nej!

GUDMUND

(sagte, idet han ser hende.)

Margit! Hun har hørt alt.

KNUT.

Ej, ej; er det sådan fat? Hør, fru Margit, I har ikke nødig at lade så forundret; jeg skønner nu det hele.

MARGIT

(til *Signe*.)

Men du sagde jo nys--?

(fatter pludselig sammenhængen.)

Gudmund var det, du mente!

SIGNE

(forundret.)

Ja, vidste du ikke det! Men hvad fattes dig, Margit?

MARGIT

(med næsten toneløs stemme.)

Å intet, intet.

KNUT

(til *Margit*.)

Og imorges, da I fik mit ord på, at jeg ingen ufred skulde yppe her ikveld,--I har da vidst, at Gudmund Alfsøn var i vente. Ha, ha, bild jer aldrig ind, at I kan drive gæk med Knut Gæsling! Signe er bleven mig kær. Endnu før middag var det bare mit ubesindige løfte, som drev mig til at bejle efter hende; men

nu

--

SIGNE

(til *Margit*.)

Han?

Det

var bejleren, du tænkte på?

MARGIT.

Stille, stille!

KNUT

(hårdt og bestemt.)

Fru Margit,--I er hendes ældre søster; et svar skal I give mig.

MARGIT

(kæmpende med sig selv.)

Signe har alt kåret sin brudgom;--jeg kan intet svare.

KNUT.

Det er godt; så har jeg ikke mere at gøre på Solhaug. Men efter midnat,--mærk jer det,--da er dagen til ende; da tør I nok få se mig igen, og så får lykken råde for, hvem der skal føre Signe fra gården, Gudmund eller jeg.

GUDMUND.

Ja, prøv du kun; det skal koste dig så blodig en pande!

SIGNE

(angst.)

Gudmund! For alle helgener--!

KNUT.

Vær spag; vær bare spag, Gudmund Alfsøn! Før solen rinder skal du være i min magt. Og hun,--din fæstemø--.

(går hen til døren, vinker og råber dæmpet.)

Erik! Erik, kom her! Afsted til vore frænder!

(truende, mens *Erik* viser sig i døren.)

Ja, ve jer alle, når jeg kommer igen!

(Han og *Erik* går ud til venstre i baggrunden.)

SIGNE

(sagte til *Gudmund*.)

Å, men så sig mig, hvad skal alt dette betyde?

GUDMUND

(hviskende.)

Vi må begge rejse fra Solhaug endnu inat.

SIGNE.

Gud stå mig bi,--du vil--!

GUDMUND.

Tal ikke om det! Ikke et ord til noget menneske; ikke engang til din søster.

MARGIT

(hen for sig.)

Hende,--hende er det! Hende, som han knapt har tænkt på før ikveld. Havde jeg været fri, så véd jeg nok hvem han havde kåret.--Ja, fri!

(*Bengt og gæsterne, mænd og kvinder, kommer ud fra huset.*)

UNGE PIGER og SVENDE

(synger.)

Herude, herude skal gildet stå,
alt mens de fugle blunde,
hvor lystigt at lege mellem blomster små
i birkelunde.

Herude, herude skal lyst og skemt
lyde fra alle munde,
al kvide må ende, når fedlen er stemt
i birkelunde.

BENGT.

Se, sådan skal det være! Det må jeg lide! Jeg er lystig, og min hustru ligervis; og derfor skal I være lystige alle sammen.

EN AF GÆSTERNE.

Ja, lad os nu få en stevkamp!

MANGE

(råber.)

Ja, ja, en stevkamp!

EN ANDEN GÆST.

Nej, lad være med det; det vækker bare ufred i laget.

(med dæmpet stemme.)

I drages vel til minde, at Knut Gæsling er på gården ikveld.

FLERE

(hviskende mellem hverandre.)

Ja, ja, det er sandt. I mindes sidst, da han--. Det er bedst at vogte sig.

EN GAMMEL MAND.

Men I, fru Margit--; jeg véd, eders slægt var altid sagnkyndig, og I selv kunde mange vakre eventyr, alt imens I var barn.

MARGIT.

Ak, jeg har glemt dem alle tilhobe. Men spørg Gudmund Alfsøn, min frænde; han kender et eventyr, som er lystigt nok.

GUDMUND

(dæmpet, bedende.)

Margit--!

MARGIT.

Ej, hvilket klageligt ansigt du sætter op! Vær lystig, Gudmund! Vær lystig! Ja, ja, det falder dig ikke så let, kan jeg tro.

(leende, til gæsterne.)

Han har set huldren ikveld. Hun vilde forlokke ham; men Gudmund er en trofast svend.

(vender sig atter til *Gudmund*.)

Nu ja, eventyret er ikke endt endnu. Når du fører din hjertenskær over hej og gennem skoge, så vend dig aldrig om; se dig aldrig tilbage;--huldren sidder bag hver en busk og ler; og til slut--

(med dæmpet stemme, idet hun træder tæt hen til ham:)

kommer du dog ikke længer end hun vil.

(hun går over mod højre.)

SIGNE

(sagte.)

Å gud, å gud!

BENGT

(går fornøjet om mellem gæsterne.)

Ha, ha, ha! Fru Margit véd at sætte det sammen! Når hun først vil, så gør hun det meget bedre end jeg.

GUDMUND

(for sig selv.)

Hun truer; jeg må rive det sidste håb fra hende; før bliver hun ikke rolig tilsinds.

(vender sig til de fremmede.)

Jeg kender et lidet kvæde. Hvis det lyster eder at høre, så--

FLERE AF GÆSTERNE.

Tak, tak, Gudmund Alfsøn!

(Man slutter sig om ham, nogle siddende, andre stående. *Margit* læner sig til et træ foran til højre. *Signe* står til venstre nær ved huset.)

GUDMUND

(synger.)

Jeg red mig udi lunde,
jeg sejled over sjø;
det var sig i mit væne hjem,
der fæsted jeg min mø.

Det var den alfevinde,
hun er så led og gram:
ret aldrig skal den jomfru skær
til kirken følge ham.

Hør mig, du alfevinde,
lad fare det besvær;
to hjerter kan ej skilles ad,
som har hinanden kær!

EN GAMMEL MAND.

Det er et

vakkert

kvæde. Se, hvor de unge svende skotter did hen.

(peger mod pigerne.)

Ja, ja, hver har vel sin, kan jeg tro.

BENGT

(gør miner til *Margit*.)

Ja, jeg har min, det véd jeg visst. Ha-ha-ha!

MARGIT

(sagte, bævende.)

Å, at måtte lide al den spot og spe! Nej, nej; nu må den sidste redning fristes.

BENGT.

Hvad fattes dig? Mig tykkes, du er så bleg.

MARGIT.

Det går snart over.

(vender sig til gæsterne.)

Det bæres mig for, som jeg nys sagde, jeg havde glemt alle mine eventyr. Men jeg tror dog, jeg mindes ét.

BENGT.

Ret så, min hustru! Kom med det.

UNGE PIGER

(bedende.)

Ja, fortæl, fortæl, fru Margit!

MARGIT.

Næsten er jeg bange for, det vil lidet hüge jer; men det får nu være.

GUDMUND

(sagte.)

Alle helgener, hun vil da vel ikke--!

MARGIT.

Det var sig en ungmø fager og fin,
hun sad i sin faders gård;
hun sømmed i silke, hun sømmed i lin;--
så lidet den gammen forslår.
Hun sad så ene med sorrig og gru;
der var tomt i hal og i stue;
den jomfru liden var stolt i hu,
hende lysted at vorde en adelsfrue.--
Det var sig bergkongen, red han fra nord,
kom han til gårde med guld og med svende;
tredje dags natten hjemad han fór
alt med sin brud,--med hende.

I berget sad hun hel mangen sommer,
af guldhorn kunde hun mjøden tømme,
i dalen trives de yndigste blomster,--
hun sanked dem kun i drømme.--

Det var sig den ungersvend bold og god;
vel kunde han lege på gyldne strenge;
det klang til bergets inderste rod,
hvor hun havde siddet så længe.

Så underlig blev hun tilsinde derved;--
op sprang fjeldets port som en bue;
over dalene lå gud faders fred,
og al den herlighed kunde hun skue.

Det var som om nu, for første gang,
hun var vækket til liv ved harpeklang,
som om hun først nu forstod at finde
den rigdom, verden slutter inde.

Og vel må I vide, hver og en,
at den, som er fængslet til fjeldets sten,
kan løses så let ved harpeleg!

Han så hende bunden, hørte hun skreg,--
men han slængte sin harpe bort i en vrå,
hejsede silkesøjlet i rå,
stævnede over den salte sjø
til fremmede lande med sin fæstemø.

(i stigende lidenskab.)

Du legte så fagert på strengenes guld!
thi svulmer min barm så kæk og fuld!
Jeg må ud, jeg må ud i de grønne dale!
Jeg dør herinde i fjeldets sale!
Han håner mig kun! Han favner sin mø
og stævner over den salte sjø!

(skriger.)

Med mig er det ude; berget er lukket!

Solen lyser ikke mere; alle stjerner er slukket.

(hun vakler og segner afmægtig over mod en træstamme.)

SIGNE

(grædende, er ilet til og opfanger hende i sine arme.)

GUDMUND

(på samme tid, støtter hende.)

Hjælp, hjælp; hun dør!

(*Bengt og gæsterne* stimler under forskrækkede udråb sammen om dem.)

(Stuen på Solhaug ligesom før, men nu i uorden efter gildet. Det er fremdeles nat; en mild dæmring er udbredt over værelset og over landskabet udenfor.)

(*Bengt* står i den åbne svalgang med en ølbolle i hånden. *En flok gæster* er ifærd med at forlade gården. Inde i stuen går *en pige* og rydder op.)

BENGT

(råber til de bortdragende.)

Guds fred da, og vel mødt igen på Solhaug! I kunde ellers gerne blevet her og sovet ud, I, ligeså vel som de andre. Nå ja, ja--; nej vent; jeg følger med til ledet; jeg må drikke jer til endnu en gang.

GÆSTERNE

(synger i frastand.)

Guds fred og farvel til hver og en,
som har på gården hjemme!
Nu går vor sti over stok og sten;--
frisk op; du må fedlen stemme!
 Med dans og med sang
skal vi korte den vej så tung og lang.
 Hej, lystig afsted!

(Sangen taber sig mere og mere i det fjerne.)

(*Margit* kommer ind i stuen gennem døren til venstre.)

PIGEN.

Krist fri mig, min frue, er I stået op?

MARGIT.

Jeg er frisk og vel; du kan gå ned og sove. Vent; sig mig, er alle gæsterne borte?

PIGEN.

Nej, ikke alle; en del bliver til udover dagen; de sover visst allerede.

MARGIT.

Og Gudmund Alfsøn--?

PIGEN.

Han sover nok også.

(peger mod højre.)

For lidt siden gik han ind i sit kammer, der, lige over gangen.

MARGIT.

Godt; du kan gå.

(Pigen går ud til venstre.)

(*Margit* går langsomt hen over gulvet, sætter sig ved bordet til højre og ser ud mod det åbne vindu.)

MARGIT.

Imorgen så drager vel Gudmund herfra,
han drager vel ud i den verden vide;
jeg sidder igen med min husbond, og *da--*;
mig vil det gå som blomsterne små,
som den fattige urt, som det knækkede strå,--
jeg har kun at visne og lide.

(kort ophold; hun læner sig i stolen.)

Jeg hørte en gang om et blindfødt barn,
som voksede op i leg og i glæde;
moderen spandt et trolddoms-garn,
som mægtede lys over øjet at sprede.
Og barnet skued med undrende lyst
over berg og sjø, over dal og kyst.
Da svigted de koglende kunster brat,
og barnet gik atter i mulm og nat;
det var forbi med gammen og lege;
af savn og længsel blev kenderne blege;
det sygnede hen og leved alle dage
i en evig, en unævnelig klage.--

Ak, også mine øjne var blinde
for sommerens liv og for lysets skær--

(hun springer op.)

Men *nu--!* Og så stænges i buret inde!
Nej, nej, min ungdom er mere værd.
Tre år af mit liv har jeg ofret ham,
min husbond; men nu må det briste.
Mægted jeg længere sligt at friste,
måtte jeg være som duen tam.
Her kedes jeg tildøde af smålig kiv;
gennem verden går der et bølgende liv;--
Gudmund vil jeg følge med skjold og med bue,
dele hans fryd og mildne hans kummer,
vogte hans fjed og værge hans slummer;
alt folket skal undrende stå, når de skue
den bolde ridder og Margit, hans viv.--
Hans viv!

(slår hænderne sammen.)

Å herre, tilgiv, tilgiv;
jeg véd ikke selv, hvad jeg taler.
Send mig din fred, som læger og svaler.

(går en stund i grublende taushed.)

Signe, min søster--? Hende jeg skulde
lægge før tiden i mulde?

Og dog--? Hvem véd? Hun er ung endnu;
hun bærer ham vel ikke så dybt i sin hu.

(atter taushed; hun tager den lille flaske frem, ser længe på den og siger sagte:)

i denne flaske--; med den jeg kunde--;
så måtte min husbond for evig blunde.
(i skræk.)
Nej, nej, den skal kastes på elvens bund!
(vil kaste den ud af vinduet, men stanser.)
Og dog,--jeg kunde i denne stund--.
(hvisker med et blandet udtryk af gysen og henrykkelse.)
Hvad for en fristende, koglende magt
er der dog ikke i synden lagt!
Mig tykkes, den lykke vinder i pris,
som må købes med blod, med min sjæls forlis.

(*Bengt*, med den tomme ølbolle i hånden, kommer ind fra svalgangen; hans ansigt blusser; han går med usikre skridt.)

BENGT

(slænger bollen på bordet til venstre.)

Se så; det var et gilde, som vil spørges ud over alle bygder.

(får øje på *Margit*.)

Nå, er du der? Du er kommen dig igen. Det må jeg lide.

MARGIT,

(der imidlertid har gemt flasken.)

Er porten lukket?

BENGT

(setter sig ved bordet til venstre.)

Jeg har sørget for alting. Jeg fulgte de sidste gæster ned til ledet. Men hvor blev Knut Gæsling af ikveld?--Lad mig få mjød, Margit! Jeg er tørstig. Fyld mig bægeret der.

(*Margit* henter en mjødkande fra et skab og skænker i bægeret, der står foran ham på bordet.)

MARGIT

(går med kanden over til højre.)

Du spurgte om Knut Gæsling.

BENGT.

Ja visst gjorde jeg. Den praler,--den storskryder! Jeg mindes nok, at han trued mig igår morges.

MARGIT

(sætter kanden på bordet til højre.)

Han brugte værre ord inat, da han rejste.

BENGT.

Gjorde han? Det er godt. Jeg vil slå ham ihjel.

MARGIT

(smiler foragteligt.)

Hm--

BENGT.

Jeg vil slå ham ihjel, siger jeg! Jeg er ikke ræd for at møde ti slige karle som han. Ude på stabburet hænger min farfaders økse; skaftet er indlagt med sølv, og når jeg kommer med

den

, så--!

(slår i bordet og drikker.)

Imorgen ruster jeg mig; jeg drager ud med alle mine mænd og slår Knut Gæsling ihjel.

(han drikker tilbunds.)

MARGIT

(sagte.)

Å, at måtte leve her med ham!

(hun vil gå.)

BENGT.

Margit, kom her! Fyld mig mit bæger igen.

(hun nærmer sig; han drager hende ned på sit knæ.)

Ha-ha-ha; du er vakker, Margit! Jeg holder af dig.

MARGIT

(river sig løs.)

Slip mig!

(hun går med bægeret over til højre.)

BENGT.

Du er ikke føjelig ikveld. Ha-ha-ha; du mener det vel ikke så ilde.

MARGIT

(sagte idet hun skænker i bægeret.)

Var det så sandt det sidste bæger jeg skænkede for dig.

(hun lader bægeret blive stående og vil gå ud til venstre.)

BENGT.

Hør du, Margit. En ting kan du takke himlen for, og det er, at jeg tog dig tilægte, før Gudmund Alfsøn kom igen.

MARGIT

(stanser ved døren.)

Hvorfor det?

BENGT.

Jo, for hele hans eje er ikke tiende delen så stort som mit. Og det er jeg sikker på, at han havde bejlet efter dig, ifald du ikke havde været frue på Solhaug.

MARGIT

(kommer nærmere; skotter til bægeret.)

Tror du?

BENGT.

Jeg tør sværge på det, Margit. Bengt Gantesøn har to kloge øjne i panden. Men nu kan han jo tage Signe.

MARGIT.

Og du tænker, han vil--?

BENGT.

Tage hende? Å ja, siden han ikke kan få dig. Men havde du været fri, så--. Ha-ha-ha, Gudmund er ligesom de andre; han misunder mig, at jeg er din husbond. Det er derfor, jeg kan så godt lide dig, Margit.--Hid med bægeret! Fuldt til randen!

MARGIT

(går modstræbende over til højre.)

Ret nu skal du få det.

BENGT.

Knut Gæsling bejlede jo også efter Signe; men ham vil jeg slå ihjel. Gudmund er en hæderlig karl; han skal få hende. Tænk dig, Margit, hvor godt vi skal leve sammen som grander. Så drager vi på gæsteri til hinanden, og så sidder vi, så lang dagen er, hver med sin hustru på skødet, og drikker og snakker sammen om løst og fast.

MARGIT

(røber en stedse stigende sjælekamp; uvilkårlig har hun taget flasken frem, medens hun siger:)

Ja vel; ja vel.

BENGT.

Ha-ha-ha; i førstningen, tænker jeg, Gudmund vil se lidt umildt til mig, når jeg favner dig; men sligt forvinder han snart, kan jeg tro.

MARGIT

(sagte.)

Dette er mere end et menneske kan bære!

(hælder indholdet af flasken i bægeret, går hen til vinduet, kaster den ud og siger uden at se på ham:)

Dit bæger er fuldt.

BENGT.

Så hid med det!

MARGIT

(kæmper i angst og tvil; endelig siger hun:)

Drik ikke mere inat!

BENGT

(leende, idet han læner sig bagover i stolen.)

Nå; venter du måske på mig?

(blinker til hende.)

Gå du bare; jeg kommer snart efter.

MARGIT

(pludselig bestemt.)

Dit bæger er fuldt.

(peger.)

Der står det.

(hun går hurtig ud til venstre.)

BENGT

(rejser sig.)

Jeg kan godt lide hende. Det angrer mig ikke, at jeg tog hende til ægte, skønt hun ikke ejede mere arvegods, end bægeret der og de søljer, hun stod brud med.

(han går til bordet ved vinduet og tager bægeret.)

(*En huskarl* kommer ilsomt og forskrækket ind fra baggrunden.)

HUSKARLEN

(råber.)

Herr Bengt, herr Bengt, I skynde jer ud det rappeste I kan! Knut Gæsling stævner med et væbnet følge op mod gården.

BENGT

(sætter bægeret ned.)

Knut Gæsling? Hvem siger det?

HUSKARLEN.

Nogle af eders gæster så ham nede på vejen, og så løb de ilsomt tilbage for at vare jer ad.

BENGT.

Godt, så skal jeg da også--! Hent mig min farfaders økse!

(han og huskarlen går ud i baggrunden.)

(Lidt efter kommer *Gudmund* og *Signe* sagte og varsomt ind gennem døren til højre.)

SIGNE

(dæmpet.)

Det må da så være!

GUDMUND

(ligeså.)

Den yderste nød
tvinger os.

SIGNE.

Ak, at drage
som flygtning fra bygden, hvor jeg er født--!
(tørrer øjnene.)

Og dog, jeg vil ikke klage;
det er jo for din skyld, jeg drager afsted.
Gudmund, havde du kongens fred,
jeg blev hos min søster.

GUDMUND.

Og næste dag
så kom Knut Gæsling med sværd og bue,
og løfted dig op på gangerens bag,
og gjorde dig til sin frue.

SIGNE.

Å, lad os flygte! Men hvor går vi hen?

GUDMUND.

Ude ved fjorden har jeg en ven;
han skaffer os et skib. Over salte vande
sejle vi ned til de danske strande.
Der, kan du tro, det er dejligt at bo;
der vil du finde det fagert at bygge;
der monne de væneste blomster gro
alt under bøgenes skygge.

SIGNE

(brister i gråd)

Min arme søster,--far vel, far vel!
Som en moder har du mig vogtet og fredet,
har ledet min fod, har til himlen bedet
den frommeste bøn for mit held.--
Se, Gudmund,--lad os i dette bæger
drikke hende til; lad os ønske, at snart
hendes sind må igen vorde frejdigt og klart,
og at gud hendes kvide læger.

(hun tager bægeret.)

GUDMUND.

Det vil vi; vi drikke tilbunds for hende.
(studsende.)

Nej stans!

(tager bægeret fra hende.)

Dette bæger skulde jeg kende.

SIGNE.

Det er Margits bæger.

GUDMUND

(ser nøje på det.)

Ved himlen,--ja,
nu mindes jeg--. Dengang jeg drog herfra
monne mosten i bægeret gløde;
hun drak mig til på et frydeligt møde;
men det blev hende selv til sorg og nød.
Nej, Signe, drik aldrig most eller mjød
af dette bæger.
(slår indholdet ud af vinduet.)
Vi må afsted.

(Larm og råb udenfor i baggrunden.)

SIGNE.

Hys!--Gudmund, jeg hører stemmer og fjed!

GUDMUND

(lyttende.)

Knut Gæslings røst!

SIGNE.

Å, frels os, gud!

GUDMUND

(stiller sig foran hende.)

Frygt ikke; vel skal jeg væрге min brud.

(Margit kommer ilsomt fra venstre.)

MARGIT

(lyttende til larmen.)

Hvad gælder det? Er min husbond--?

GUDMUND og SIGNE.

Margit!

MARGIT

(får øje på dem.)

Gudmund! Og Signe! Er I her?

SIGNE

(imod hende.)

Margit,--kære søster!

MARGIT

(forfærdet, idet hun bemærker bægeret, som Gudmund har beholdt i hånden.)

Bægeret! Hvem har tømt det?

GUDMUND

(forvirret.)

Tømt--? Jeg og Signe, vi vilde--

MARGIT

(skriger.)

Nåde, nåde! Hjælp! De dør!

GUDMUND

(sætter bægeret fra sig.)

Margit--!

SIGNE.

Å gud, hvad fejler dig!

MARGIT

(mod baggrunden.)

Hjælp, hjælp! Vil da ingen hjælpe!

(*En huskarl* kommer skyndsomt fra svalgangen.)

HUSKARLEN

(råber forskrækket:)

Fru Margit! Eders husbond--!

MARGIT.

Han! Har også han drukket--?

GUDMUND

(sagte.)

Ah, nu fatter jeg--

HUSKARLEN.

Knut Gæsling har fældet ham!

SIGNE.

Fældet!

GUDMUND,

(drager sværdet.)

Endnu ikke, vil jeg håbe.

(hvisker til *Margit*.)

Vær rolig; ingen har drukket af bægeret der.

MARGIT.

Da priset være gud, som frelste os alle!

(hun synker ned i en stol til venstre. *Gudmund* vil ile ud i baggrunden.)

EN ANDEN HUSKARL

(i døren, stanser ham.)

I kommer for sent. Herr Bengt er død.

GUDMUND.

Altså dog fældet.

HUSKARLEN.

Gæsterne og eders folk har fat bugt med voldsmændene. Knut Gæsling og hans mænd er bundne. Der kommer de.

(*Gudmunds* svende, gæster og huskarle fører *Knut Gæsling*, *Erik fra Hægge* og flere af *Knuts* mænd bundne mellem sig.)

KNUT

(bleg og stille.)

Manddraber, *Gudmund*. Hvad siger du til det?

GUDMUND.

Knut, Knut, hvad har du gjort?

ERIK.

Det var en vådesgerning, det kan jeg sværge på.

KNUT.

Han løb imod mig med løftet økse; jeg vilde værge for mig og så hug jeg uforvarende til.

ERIK.

Her er mange, som så på det.

KNUT.

Fru Margit, kræv hvad bod I vil; jeg er rede til at betale den.

MARGIT.

Jeg kræver intet. Gud må dømme os alle. Dog jo,--ét kræver jeg; lad fare eders onde anslag imod min søster.

KNUT.

Aldrig skal jeg mere prøve på at løse mit usalige løfte. Tro mig, jeg skal bedre mig. Bare jeg ikke får lide en uhæderlig straf for min gerning.

(til *Gudmund*.)

Skulde du komme til ære og værdighed igen, så tal godt for mig hos kongen.

GUDMUND.

Jeg? Endnu før dagen er omme, må jeg ud af landet.

(Studsen blandt gæsterne; *Erik* forklarer dem hviskende sammenhængen.)

MARGIT
(til *Gudmund.*)

Du rejser? Og Signe vil følge dig?

SIGNE
(bedende.)

Margit!

MARGIT.

Lykke være med jer begge!

SIGNE
(om hendes hals.)

Kære søster!

GUDMUND.

Tak, Margit. Og nu farvel,

(lyttende.)

Hys; jeg hører

hovslag i gården.

SIGNE
(angst.)

Der kommer fremmede folk!

EN HUSKARL
(i døren i baggrunden.)

Kongens mænd står udenfor. De søger Gudmund Alfsøn.

SIGNE.

Å, herre i himlen!

MARGIT

(farer op i skræk.)

Kongens mænd!

GUDMUND.

Så er alt forbi! Å, Signe, at miste dig nu,--det var det tungeste, jeg kunde friste.

KNUT.

Nej, Gudmund, dyrt skal du sælge livet; løs os; vi er alle rede til at slå for dig.

ERIK

(ser ud.)

Det nytter ikke; de er os for mandstærke.

SIGNE.

De kommer her ind! Å Gudmund, Gudmund!

(Kongens sendebud med følge kommer ind fra baggrunden.)

SENDEBUDET.

I kongens navn og ærend søger jeg eder, Gudmund Alfsøn.

GUDMUND.

Godt. Men jeg er skyldfri, det sværger jeg højt og dyrt!

SENDEBUDET.

Det véd vi alle.

GUDMUND.

Hvorledes?

(Bevægelse blandt de forsamlede.)

SENDEBUDET.

Jeg har befaling at byde eder til gæst i kongens gård. Han skænker eder sit venskab som før, og rige forleneringer dertil.

GUDMUND.

Signe!

SIGNE.

Gudmund!

GUDMUND.

Men så sig mig da--?

SENDEBUDET.

Eders avindsmand, kansleren Audun Huggleiksøn er falden.

GUDMUND.

Kansleren!

GÆSTERNE

(halvhøjt, til hverandre.)

Falden!

SENDEBUDET.

For tre dage siden mistede han hovedet i Bergen.

(med dæmpet stemme.)

Han havde krænket Norges dronning.

MARGIT

(går hen mellem Gudmund og Signe.)

Så følger straffen i brødens fjed!
Skærmende engle, fromme og milde,
har nådigt skuet inat til mig ned
og reddet mig før det var for silde.
Nu véd jeg, at livet vil mere sige
end jordens gammen, end verdens rige.

Jeg har følt den anger, den rædsel vild,
som kommer, når sjælen er sat på spil.--
Til den hellige Sunnives kloster jeg går--.

(da *Gudmund* og *Signe* vil tale.)

Stille! At rokke mig intet formår.

(lægger deres hænder sammen.)

Gudmund,--før hende hjem som brud.

Eders pagt er from; den skærmes af gud!

(Hun vinker til afsked og går mod venstre. *Gudmund* og *Signe* vil følge hende. *Margit* stanser dem med en afværgende bevægelse, går ud og lukker døren efter sig. I samme øjeblik står solen op og kaster sit skær ind i stuen.)

GUDMUND.

Signe,--min viv!--Se, dagen rinder;
det er vor unge kærligheds dag!

SIGNE.

Mine bedste drømme, mine fagreste minder
skylder jeg dig og din harpes slag.
Min ædle sanger,--i sorrig og lyst
slå kun din harpe, som bedst du lærte;
tro mig, der er strenge dybt i mit bryst,
som skal svare dig i fryd og i smerte.

KORSANG

(af mænd og kvinder.)

Over jorden vogter lysets øje,
værner kærligt om den frommes fjed,
sender trøstens milde stråler ned;--
lovet være herren i det høje!

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK GILDET PÅ SOLHAUG ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the

terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form.

However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and

credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.